

บทความทางวิชาการ
เรื่อง แนวทางการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑

ว่าที่ พันตรี สุรเดช รอดจินดา
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑

ลูกเสือเป็นกิจกรรมที่มีกระบวนการปลูกฝังเด็กและเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี รู้จักเสียสละ และบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมและประเทศชาติ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมไทย จากสภาพสังคมไทยปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยในสถานศึกษายังมีปัญหาสังคมหลายประการที่ไม่สามารถเป็นพลังสำคัญที่จะสร้างสรรค์สังคมได้ดีเท่าที่ควร (ศิริชาติ วงใหญ่และคณะ, ๒๕๔๙ : ๔๔๒) ปัญหาที่พบมาก ได้แก่ ปัญหานักเรียนทะเลาะวิวาท ปัญหานักเรียนติดเกมส์ ปัญหานักเรียนใช้สารเสพติด ปัญหาสื่อลามกอนาจาร ซึ่งปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษายังไม่สามารถนำพาเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปสู่สิ่งที่ตั้งตามอุดมการณ์ของลูกเสือได้ ปัจจุบันรัฐบาลได้ประกาศค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่กำหนดให้นักเรียนยึดถือปฏิบัติ ได้แก่ ๑) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ตั้งใจเพื่อส่วนรวม ๓) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ๔) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ๕) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ๖) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน ๗) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง ๘) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ ๙) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๑๐) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี ๑๑) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา ๑๒) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ค่านิยมหลักของคนไทยเหล่านี้สถานศึกษาสามารถสร้างให้เกิดขึ้นกับนักเรียนด้วยกระบวนการของลูกเสือทั้งสิ้น ขณะที่ปัจจุบันสำนักงานรับรองสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษาด้วยแล้ว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ เป็นหน่วยงานทางการศึกษาอยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด มีสถานศึกษาครอบคลุมทั้ง ๘ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น อำเภอภูเพียง อำเภอแม่จริม อำเภอสันติสุข และอำเภอบ้านหลวง สถานศึกษาในสังกัด ๑๙๑ แห่ง ๓ สาขา ในจำนวนดังกล่าวมีการจัดการเรียนการสอน ๑๘๓ แห่ง ๒ สาขา (สาขาใหม่ในฝัน, สาขาบ้านห้วยสาระพี) มีโรงเรียนที่ไม่มีนักเรียนยังไม่เลิกสถานศึกษา ๙ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านทรายทอง โรงเรียนบ้านบ่อสวก โรงเรียนมิตรมวลชน โรงเรียนบ้านไชยสถาน โรงเรียนบ้านห้วยแก้วมิตรภาพที่ ๕๑ โรงเรียนบ้านวังม่วง โรงเรียนไตรธารวิทยาสาขาห้วยไฟ โรงเรียนบ้านผาเวียง และโรงเรียนบ้านบุปผาราม ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ๑,๔๘๙ คน นักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล อายุ ๓ ปี จึง

ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๑๗,๘๔๔ คน สถานศึกษาจำแนกเป็น ๓ ขนาด ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน ๑๒๐ คน ขนาดกลาง ๑๒๑-๔๙๙ คน และมากกว่า ๕๐๐ คนขึ้นไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต ๑ ๒๕๖๐: ๑-๑๒)

สถานศึกษาทุกแห่งมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาลูกเสือในระดับช่วงชั้นที่ ๑ ประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ กิจกรรมลูกเสือสำรอง ระดับช่วงชั้นที่ ๒ ประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ กิจกรรมลูกเสือสามัญ และ ระดับช่วงชั้นที่ ๓ มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จากการศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต ๑ พบว่า ความต้องการและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานกองลูกเสือในสถานศึกษาแบ่งออกเป็น ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) นโยบายลูกเสือ ๒) การขอจัดตั้งกองและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ๓) การเงินลูกเสือ ๔) แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา ๕) กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม และ ๖) พิธีการลูกเสือ ที่ผ่านมาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาผู้อำนวยการสถานศึกษาทุกท่านไปแล้วเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ เวทีวิชาการ และนำผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะจากการอบรมไปกำหนดประเด็นเพื่อดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านลูกเสือของจังหวัดน่าน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต ๑ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ผู้แทนคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดน่าน ผู้แทนสมาคมลูกเสือจังหวัดน่าน และผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา รวม ๘ คน เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต ๑” ในวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสิริสาธิต รวมทั้งได้ดำเนินการติดตาม นิเทศการจัดการกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาต่าง ๆ ทุกอำเภอ ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากประธานกลุ่มโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มร่วมกันขับเคลื่อนจัดทำโครงการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (หลักสูตรทบทวน) ในอำเภอต่าง ๆ ทุกอำเภอ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานกองลูกเสือในสถานศึกษาเน้นภาคทฤษฎีและการปฏิบัติเป็นหลัก นอกจากนี้ ทางสมาคมลูกเสือจังหวัดน่านยังได้ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต ๑ จัดฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือหลักสูตรขั้นความรู้ทั่วไป ชั้นความรู้เบื้องต้น ชั้นความรู้ขั้นสูงจำนวนหลายรุ่นในเวลาต่อมาเป็นลำดับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบาย มาตรการ แนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมสำหรับ “สถานศึกษา” ดังนี้ ๑) ให้สถานศึกษาทุกแห่งถือว่ากิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมหลักในการพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ๒) ให้สถานศึกษาทุกแห่ง จัดกิจกรรมการเรียนการสอน/ฝึกอบรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักการที่กำหนดในหลักสูตรและส่งเสริมการฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๓) ให้สถานศึกษาทุกแห่ง จัดระบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์ และจัดสรรงบประมาณจากเงินอุดหนุน เงินบริจาคและเงินสมทบอื่น ๆ พร้อมทั้งจัดหาสื่ออุปกรณ์ให้พร้อมเพื่อดำเนินกิจกรรม ๔) ให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีกิจกรรมการปฏิบัติจริงตามอุดมการณ์และหลักการของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประชาธิปไตย ความสามัคคีปรองดอง การเสริมสร้างทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ ๕) ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ผ่านการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือขั้นความรู้ขั้นสูง และได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ และส่งเสริมให้ครูและ

บุคลากรทางการศึกษาผ่านการฝึกอบรมและมีวุฒิทางลูกเสือ ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๓ ๖) ให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์ ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และ ๗) ให้สถานศึกษาทุกแห่งสนับสนุน ส่งเสริมให้ขวัญกำลังใจแก่บุคลากรทางการลูกเสือและลูกเสือ

นอกจากนี้ยังได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมสำหรับ ”สถานศึกษา” ดังนี้ ๑) สถานศึกษาต้องกำหนดนโยบาย แนวทางในการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์ ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ๒) ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความตระหนักในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ให้แก่ ครู บุคลากรในสถานศึกษา และให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ แต่งเครื่องแบบลูกเสือ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ลูกเสือในสถานศึกษา ๓) สถานศึกษาต้องจัดทำโครงสร้างการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา ๔) สถานศึกษาต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางการลูกเสือ ให้เป็นปัจจุบันอย่างถูกต้องและทันสมัย ๕) สถานศึกษาต้องจัดตั้งกลุ่ม กองลูกเสือให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และจัดให้มีห้อง/มุม/แหล่งเรียนรู้ทางการลูกเสือในสถานศึกษา ๖) ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ผ่านการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือขั้นความรู้ขั้นสูงและได้รับเครื่องหมายวุฒิตัด และได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนและรองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ๗) ครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านการฝึกอบรม มีวุฒิทางลูกเสือและได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๓ ๘) สถานศึกษาต้องจัดทำแผนงาน/โครงการ ในการดำเนินงานทางลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์ และจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานให้เหมาะสม ๙) สถานศึกษาต้องจัดทำกำหนดการฝึกอบรมและแผนการฝึกอบรมตลอดปีการศึกษาทุกระดับให้ครบถ้วน ๑๐) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ ต้องจัดกิจกรรมตามกำหนดการฝึกอบรม แผนการฝึกอบรม ตลอดจนดำเนินการวัดประเมินผลและรายงานผลให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการนั้น ๑๑) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ ต้องจัดให้มีและใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และจำเป็นในการฝึกอบรม ๑๒) สถานศึกษาต้องจัดให้มีเอกสาร หลักสูตร คู่มือการปฏิบัติงาน กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ๑๓) สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และจิตสาธารณะ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ตามคำปฏิญาณและกฎลูกเสือ และกิจกรรมโครงการเพื่อเสริมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ปีละไม่น้อยกว่า ๖ กิจกรรม ๑๔) สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์ในสถานศึกษา หรือค่ายลูกเสือตามหลักสูตรของลูกเสือแต่ละประเภท โดยใช้บุคลากรทางการลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ และบุคลากรของสถานศึกษา หรือใช้วิทยากรที่มีความชำนาญเฉพาะทาง ๑๕) ให้สถานศึกษาจัดระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์ภายในสถานศึกษา โดยให้มีแผนการนิเทศ เครื่องมือ และกำหนดผู้นิเทศไว้อย่างชัดเจน และจัดทำรายงานประจำปีต่อผู้บังคับบัญชา/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ๑๖) ให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ขวัญกำลังใจแก่บุคลากรทางการลูกเสือ และลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ในสถานศึกษา และ ๑๗) สำหรับสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมยุวกาชาด และหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ ให้ดำเนินการตามมาตรการและแนวทางดังกล่าวข้างต้นโดยอนุโลม

เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาเป็นรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการสำหรับ “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” จะต้องดำเนินการ ดังนี้

๑. การจัดโครงสร้างลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา ให้ถูกต้อง ชัดเจนตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบด้วย ๑.๑) ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา ๑.๒) จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่ อย่างน้อย ๒ ครั้ง/ปี ๑.๓) ดำเนินการแต่งตั้งผู้ตรวจการฝ่ายต่าง ๆ ทั้งนี้ อาจแต่งตั้งอนุกรรมการในคณะกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่ตามความเหมาะสม ๑.๔) มอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานลูกเสือตามพระราชบัญญัติลูกเสือ

๒. การวางแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี ประกอบด้วย ๒.๑) จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปีทางด้านลูกเสือ ๒.๒) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรทางการลูกเสือ และการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ๒.๓) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ อบรม ทบทวน ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ๒.๔) จัดให้มีการชุมนุมลูกเสือระดับเขตพื้นที่ตามความเหมาะสม ๒.๕) ระดมทรัพยากรหรือหาแหล่งงบประมาณในการพัฒนางานลูกเสือ การพัฒนาค่ายลูกเสือในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ๒.๖) สรุปรายงานโครงการตามแผนที่กำหนด เพื่อรายงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. การนิเทศ กำกับติดตาม งานลูกเสือ ประกอบด้วย ๓.๑) มอบหมายให้ศึกษานิเทศก์ รับผิดชอบการนิเทศงานลูกเสืออย่างชัดเจน ๓.๒) จัดทำแผนการนิเทศ เครื่องมือ และดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามมาตรฐาน และแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน และแนวทางการจัดกิจกรรม ลูกเสือในสถานศึกษา ๓.๓) แต่งตั้งคณะกรรมการ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านลูกเสือ เพื่อนิเทศ กำกับติดตามการ จัดการเรียนการสอนด้านลูกเสือของสถานศึกษา ๓.๔) กำกับดูแลสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จัดการเรียน การสอนลูกเสือให้ดำเนินไปตามหลักสูตรทุกระดับชั้น ๓.๕) กำกับ ดูแล การอนุญาตเข้าค่ายพักแรมและการสอบ วิชาพิเศษลูกเสือในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ วิธีการและกระบวนการทางการ ลูกเสืออย่างเคร่งครัด ๓.๖) ให้มีการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๔. การพัฒนาบุคลากรทางการลูกเสือ ประกอบด้วย ๔.๑) สสำรวจคุณวุฒิทางการลูกเสือของ บุคลากรทางการลูกเสือในสังกัด ๔.๒) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และ บุคลากรทางการลูกเสือได้รับการพัฒนาคุณวุฒิทางการลูกเสือ โดยได้รับเครื่องหมายวุฒิตัดเป็นอย่างน้อย ๔.๓) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการสร้าง ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยเร่งด่วน

๕. การยกย่องเชิดชูเกียรติ ประกอบด้วย ๕.๑) กำหนดให้มีการคัดเลือกสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ลูกเสือและบุคลากรทางการลูกเสือ เพื่อรับรางวัลเชิดชูเกียรติ ๕.๒) ส่งเสริม สนับสนุนให้ ความก้าวหน้าในวิชาชีพแก่ผู้ปฏิบัติงานลูกเสือ ๕.๓) พิจารณาจัดสรรโควตาการเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นกรณี พิเศษให้แก่ผู้ที่มีผลงานด้านลูกเสือดีเด่น

๖. การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านลูกเสือ ประกอบด้วย ๖.๑) จัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ๖.๒) จัดให้มีเว็บไซต์ (Website) ทางการลูกเสือ ๖.๓) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ งานลูกเสือผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร Social Network

จากผลการจัดโครงการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หลักสูตรทบทวนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ มีสถานศึกษา ๑๙๑ แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษา ๑๗๐ แห่ง ส่วนที่เหลือเป็นสถานศึกษาควรวรรณชั้นเรียนและไม่มีผู้บริหารสถานศึกษา ๒๑ แห่ง จากการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินโครงการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หลักสูตรทบทวนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ มีผู้บริหารสถานศึกษาเข้ารับการอบรม ๑๓๒ คน จากทั้งหมด ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๖๔ ผลการทดสอบความรู้ก่อนและหลังอบรมของผู้เข้ารับการอบรม ดังนี้ โดยได้ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการขอจัดตั้งกองและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ด้านการเงินลูกเสือ ด้านแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา ด้านกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม และด้านพิธีการลูกเสือ ด้านละ ๔ ข้อ รวม ๒๔ ข้อ ผลการจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ **ด้านนโยบาย** มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ๓.๒๕ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๙๕ **ด้านการขอจัดตั้งกองและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ** มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ๒.๙๓ คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๘๗ **ด้านการเงินลูกเสือ** มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ๓.๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๗๘ **ด้านแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา** มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ๓.๒๓ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๕๗ **ด้านกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม** มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ๓.๗๙ คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๔๘ และ**ด้านพิธีการลูกเสือ** มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ๓.๔๔ คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๕ รวมค่าเฉลี่ยทุกด้าน ๓.๓๗ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐๕ ส่วนผลการทดสอบหลังอบรม โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันพบว่า ผู้รับการอบรมมีผลการทดสอบรวมเพิ่มขึ้นทุกด้านและมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔ ทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ มีผลการทดสอบเพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนการอบรม จำแนกรายด้าน ดังนี้ ด้านนโยบาย ร้อยละ ๑๘.๐๕ ด้านการขอจัดตั้งกองและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ร้อยละ ๒๖.๑๓ ด้านการเงินลูกเสือ ร้อยละ ๙.๒๒ ด้านแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา ร้อยละ ๑๘.๔๓ ด้านกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม ร้อยละ ๔.๕๒ และด้านพิธีการลูกเสือ ร้อยละ ๑๓.๓๕ ค่าเฉลี่ยโดยรวมคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๙๕ บรรลุตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินโครงการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หลักสูตรทบทวนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ มีผู้อำนวยการสถานศึกษาส่งแบบประเมินความพึงพอใจ ๑๑๘ คน จากทั้งหมด ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๔๑ **ผลการประเมิน** ดังนี้ ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อโครงการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หลักสูตรทบทวนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านวิชาการ มีความพึงพอใจมาก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาสาระมีความพึงพอใจมาก และด้านการบริหารจัดการ มีความพึงพอใจมาก ตามลำดับ ดังนั้น ผลของการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หลักสูตรทบทวนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน ส่วนความคิดเห็นด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อโครงการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หลักสูตรทบทวนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับการปฏิบัติงาน มีความพึง

พอใจมาก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านการสอดแทรกค่านิยม ๑๒ ประการในกลุ่มสาระ .มีความพึงพอใจมาก ตามลำดับ ส่วนผลของการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หลักสูตรทบทวนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นด้านนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับการปฏิบัติงาน และด้านการสอดแทรกค่านิยม ๑๒ ประการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในระดับมาก

จากผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โครงการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หลักสูตรทบทวนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศฯ ผู้แทนคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดปทุมธานี ผู้แทนสมาคมลูกเสือจังหวัดปทุมธานี ๒ ท่าน ผู้แทนผู้อำนวยการสถานศึกษา ๓ ท่าน รวม ๘ ท่าน มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ไม่ควรมองข้ามสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา ดังนี้

๑. ด้านนโยบายลูกเสือ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ๑.๑) ควรกำหนดความชัดเจนด้านนโยบายทางด้านลูกเสือ เพื่อให้สถานศึกษาปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาลูกเสือร่วมกันระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษา รวมทั้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้ทราบนโยบายของลูกเสือและออกนิเทศติดตามกิจกรรมลูกเสืออย่างจริงจังและต่อเนื่อง ๑.๒) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการออกติดตามการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาและให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษา และ ๑.๓) ให้ความรู้และอบรมศึกษานิเทศก์ เพื่อสามารถออกนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการออกติดตามการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาได้

๒. ด้านการขอจัดตั้งกองและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ๒.๑) หน่วยงานต้นสังกัดควรอบรมทบทวนให้ความรู้แก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือในสถานศึกษาเกี่ยวกับการขอจัดตั้งกองและผู้บังคับบัญชาลูกเสือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดตั้งกองลูกเสือในสถานศึกษา ๒.๒) ควรดำเนินการแก้ไขข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการ การขอจัดตั้งกองและผู้บังคับบัญชาลูกเสือเสียใหม่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพสถานศึกษาในปัจจุบัน

๓. ด้านการเงินลูกเสือ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ๓.๑) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ทางสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารทางการเงินลูกเสือ เพื่อทางสถานศึกษาจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง นอกจากนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็ควรให้คำแนะนำ ออกติดตาม ตรวจสอบ การเงินของลูกเสือเป็นประจำและต่อเนื่อง ๓.๒) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรติดตามการบริหารการเงินในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารการเงินลูกเสือของสถานศึกษาทุกแห่งในอำเภอมารับฟังคำชี้แจงถึงแนวปฏิบัติ และติดตามโดยคณะกรรมการออกติดตามการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาในโอกาสต่อไป

๔. ด้านแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ๓.๑) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ถึงแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาให้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ๔.๒) สถานศึกษาต้องมีแผนการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนและเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอน ๔.๓) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความรู้โดยจัด

กิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เช่น เตรียมลูกเสือสำรอง จนถึงเครื่องหมายวิชา พิเศษลูกเสือ ๔.๔) นโยบายไม่สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในรูปแบบ ต่าง ๆ ๔.๕) วิธีการของผู้กำกับลูกเสือในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความสุขแฝงด้วย ความรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

๕. ด้านกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาควรจัดอบรมทบทวนเพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมให้แก่ผู้บังคับบัญชา ลูกเสือเป็นประจำอย่างต่อเนื่องสถานศึกษาบางแห่งมีการจัดร่วมกับสถานศึกษาแห่งอื่นในลักษณะเครือข่ายทั้ง ระดับกลุ่มและระดับอำเภอ

๖. ด้านพิธีการลูกเสือ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัด อบรมทบทวนเพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับพิธีการลูกเสือแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง

๗. สถานศึกษาได้สอดแทรกค่านิยมพื้นฐาน ๑๒ ประการตามนโยบายของรัฐบาลไว้ใน กิจกรรมลูกเสือ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ๗.๑) สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ได้สอดแทรกกับกิจกรรมลูกเสือ โดยการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงประจำวัน ทุก ๆ วัน สอดแทรกในเวลาเรียนทุกวันพุธที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ให้นักเรียนท่องจำควบคู่กับ การปฏิบัติและนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทำตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกฎของ ลูกเสือและค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ สอดแทรกในทุกกิจกรรม ได้แก่ การบำเพ็ญประโยชน์ การ เดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม พิธีสวนสนาม วันสถาปนาลูกเสือ โดยให้ลูกเสือเน้นการปฏิบัติจริง ฝึกให้ ลูกเสือเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา ระเบียบแถว ๗.๒) กระบวนการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติและการปฏิบัติสู่ทฤษฎี ๗.๓) ผู้บริหารและครูส่งเสริมการใช้ กระบวนการกลุ่ม โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบแก่นักเรียนให้ชัดเจน

อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนากิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต ๑ เพื่อตอบสนองแนวนโยบายของรัฐบาล มาตรการและแนวทางการดำเนินงานให้ ประสบผลสำเร็จโดยคำนึงถึงเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษาเป็นหลัก แท้จริงแล้วลำพังครูและบุคลากร ทางการศึกษาในสถานศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวคงจะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ไม่ หากแต่ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต ๑ จะต้องศึกษา แนวนโยบาย มาตรการและแนวทางการดำเนินงานในบทบาทของตนเองอย่างละเอียดเพื่อให้เข้าใจอย่างถ่อง แท้เสียก่อน แล้วค่อยมาดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านลูกเสือภายในจังหวัดน่านให้เข้มแข็ง ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดน่าน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดน่าน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต ๑ และ เขต ๒ สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในจังหวัดน่าน องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน เทศบาลเมืองน่าน สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน องค์การภาคเอกชน ลูกเสือชาวบ้าน สมาคมลูกเสือจังหวัด น่าน ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำจึงจะประสบ ความสำเร็จและมีความยั่งยืนได้โดยแท้

บรรณานุกรม

ศิริชาติ วงษ์ใหญ่. (๒๕๔๙) สภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ประเภทลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ ๕. รวมเล่ม บทความย่อยรายงานการวิจัยของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สุรเดช รอดจินดา. (๒๕๖๐) “แนวทางการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต ๑”

(อ้างใน http://www.ednan1.go.th/ednan1/130152/Abstract_files/File/111-2.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๑)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต ๑ . (๒๕๖๐). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๐ งานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน สพป.น่าน เขต ๑